

Prezident İlham Əliyev: *Doğma Qarabağ torpağında artıq gəlib yerləşdiniz. Burada bir neçə kəndin sakinləri görüşə gəlib. Bu gün bir neçə kənddə olmuşam, sabah da davam edəcək. Bütün Qarabağ artıq tam nəzarət altındadır və bildiyiniz kimi, bu ərazi iki il bundan əvvəl işgalçılardan azad edildi. Ele bu günlərdə - sentyabrın 19-20-də şanlı Ordumuz separatçılığı son qoydu. Onunla da separatçılığın kitabı bağlandı və Azərbaycan tam suverenliyini bərpa etdi. "Böyük Qayıdış" Programı da uğurla icra edilir. Biz təqribən iki aydan sonra tarixi Zəfərimizin beşillik yubileyini qeyd edəcəyik.*

2020-ci ilin sentyabrında başlayıb 44 gün davam edən Vətən müharibəsi digər işgal altında olan torpaqlarımız kimi, Hadrutu da azadlığına qovuşdurdu. 9 oktyabr Azərbaycan tarixinə Hadrutun azad olunması kimi qızıl hərflərlə yazılıdı. Bu gün Hadrutda Azərbaycan bayrağı dalgalanır və bu bayrağın dalğası altında yurd yerimizə yeni həyat gelir. Burada aparılan bərpa işləri Hadruta yeni həyatın veniriləməsi ilə yanaşı, həm də sakinlərinin hər birinin tezliklə ata-baba ocağına qayitmasına xidmet edir.

Hadruta qısa səyahət...

Hadrut-təbiətin iki çayın arasına siğdırıldığı qədim Azərbaycan torpağı adının mənasından və coğrafiyasından da göründüyü kimi, həm də təbiətin bütün gözəlliklərini özündə ehtiva edir. Bu yurd yeri zaman-zaman milli ənənələrimizi qorumuş, xalçaçılıq, barmaçılığı, ticarəti və müxtəlif sənətkarlıq növlərini, xalqımıza məxsus əkinçilik mədəniyyətini yaşatmışdır.

Dəqiq salınma vaxtı məlum olmayan qəsəbə həm qədim, həm də orta əsr dövrüne aid abidələrlə zengin olub. Qəsəbenin adı 1727-ci ildə Osmanlı qaynaqlarında Dizəq nayihesinin Hadrut kəndi olaraq keçir. Çar dövründə Hadrut kəndi Yelizavetpol quberniyasının Cəbrayıq qəzasının tərkibində idi. Bura 1847-ci ildən Poltava atlı kazak alayının qərargahı idi.

1872-ci ildə Moskvada keçirilmiş Politexnik sərgisində iki sakininin təqdim etdiyi xalçalara görə gümüş mükafat layıq görülməsi, 1877-ci ildən burada Zurabov, Muradov və şərklərinə məxsus baramaaçma karxanasının fealiyyət göstərməsi Hadrutun inkişaf etmiş bir ərazi olduğunu şərtləndirir. Əhali bağçılıq, bostançılıq, taxılçılıq, maldarlıq, ticaret və sənətə məşğıl idi. Hadrutda o dövrə iki bazar, kilsə, iki ilik məktəb, bir ilik priox məktəbi, zemstvo eczaxanası və telegraf stansiyası fealiyyət göstərirdi.

1923-cü ildə Hadrut kəndi Azərbaycan SSR Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayetinin (həzirdə bu muxtarlıyyət ləğv olunub) tərkibinə verilmişdir, 1930-cu ildə isə yeni yaradılmış Dizəq rayonunun inzibati mərkəzi seçilmiştir. 1939-cu ildə həmin rayon öz mərkəzinin adını uyğun olaraq Hadrut rayonu adlandırılmışdır. 1963-cü ildə Hadruta şəhər tipli qəsəbə statusu verilmişdir. Qəsəbədə üzüm emalı zəvodu, xalça sexi, musiqi və ümumtehsil məktəpleri, mədəniyyət evi, mərkezi kitabxana və rayon xəstəxanası yerləşirdi.

Bestəkar Üzeyir Hacıbəyov genç yaşlarında Hadrutda müəllimlik edib.

1992-ci ildə Hadrut rayonu ləğv olunub Xocavənd rayonunun tərkibinə daxil edilib. 2 oktyabr 1992-ci ildə - Birinci Vətən müharibəsi zamanı separatçı erməni qoşunları Hadrutu ələ keçirmişdi.

Beləliklə, 30 ilə yaxın...

Ermənilərin havadarlarından aldıqları dəsteklə digər torpaqlarımız kimi, Hadrut da işgal olunmuşdu. Hadrut sakinləri də minilliklər boyu diş-dırnaqları ilə qurub-yaratdıqları ev-eşiklərini, həyat-bacalarını, mal-heyvanlarını, əkin sahələrini bar üstündə qoyub düşmən tərəfindən silah gücü ilə doğma ocaqlarını tərk etmişlər.

Hadrut sakinləri 30 ilə yaxın idil ki, yurd

9 oktyabr 2020-ci il: yuxuların Hadrutundan gerçəklərin Hadrutuna

həsreti ilə, bir gün doğma el-obalarına qayıtmaq ümidi ilə yaşayırdı. Hadrut sadəcə onların yuxularının Hadrutu olmuşdu. 30 ilə yaxın idil ki, yurd həsreti sinələrinə dağ çəkirdi...

Ermeni adlı xisletsiz, nankor isə torpaqlarımızı talan edir, yeraltı-yerüstü sərvətlərimizi daşıyıb satır, abidələrimizi, sosial obyektləri dağıdır, illərlə insanların min bir arzu ilə özünə qurduğu yuvaları mehz edir, daş daş üstündə qoymurdu. Bütün bunları biliirdi hadrullar. O səbəbdən bağları çatlaşdırıldı. Yurdlarında qoyub gəldikləri hər şey onların doğması idil, ellərinin zəhməti idil, reallaşan, lakin qısaomurlu arzuları idil.

Lakin o gün gələcəkdi, torpaqlarımız işğaldan azad olunacaqdı. Merdliyi, igidiyi, qəhrəmanlığı ilə tarixə imzasını atan azərbaycanlılar torpaqlarını erməni işğalı altında qoymayaqcaqdı ki... Lakin bunun zamanı çatmalıdır idil, buna hazır olmalı idik. Olduq da. 2020-ci ildə Ali Baş Komandanın etrafında birləşən xalq müzəffər sərkərdənin rəhbərliyi ilə torpaqlarımızı bir-bir azad etdi. Üçrəngli bayraqımız azad ellərə sancıldı. Düşmən qovulub torpaqlarımızdan çıxarıldı. Hadrut da azadlığına qovuşdu. Bu xəbər hadrulların sevincine, xoşbəxtcəsinə nəfəs almışına səbəb oldu.

Hələ müharibə bitməmişdi, dövlətimizin başçısının tapşırığına əsasən artıq azad edilmiş ərazilərdə bərpa işlərinə start verilmişdi. Hadrut müharibənin ilk ongünüyündə azad edildiyi üçün burada da müəyyən işlərə başlanılmışdı.

Bu gün artıq Hadruta yeni həyat bəxş olunur. Hadrullar doğma yurdlarına qayıdır və yaxın zamanda onların hər birinin qayıtması da reallaşacaq. Sentyabrın 14-də dövlətimizin başçısı cənab İlham Əliyevin Xocavənd rayonuna sefəri çərçivəsində gördüklərimiz bunu söyləməyə imkan verir.

10 ailə, ümumilikdə 41 nəfər öz dədə-baba yurdu Hadruta qayıdır

Hadrut qəsəbəsi de digər torpaqlarımız kimi, 2020-ci ildə 44 günlük Vətən müharibəsi zamanı erməni işğalından azad ediləndən sonra burada genişmiy়aslı abadlıq-quruculuq layihələri icra olunub və hazırda da bu istiqamətdə işlər davam etdirilir.

Bu il sentyabrın 14-də qəsəbəde olan dövlətimizin başçısına burada həyata keçirilmiş işlərlə bağlı verilən məlumatda deyilirdi: "Hadrut" qovşaq yarımtənsisi və Rəqəmsal idarəetmə Mərkəzi, yeni hərbi hissə, ümumi uzunluğu 12,5 kilometr olan Füzuli-Hadrut avtomobil yolu istifadəyə verilib, transformator məntəqəsi tikilib, mövcud elektrik xətləri bərpa olunub, 8 su anbarı təmir edilib, yeni su, kanalizasiya və qaz xətləri çəkilib, qəsə-

ğa və Şərqi Zəngəzurə sefəri zamanı onlarla yeni sosial ünvan heyata vəsiqə alır. Sentyabrdakı sefərində də bir neçə rayonun qəsəbə və kəndlərində yeni ünvanlar sakinlərin istifadəsinə verildi. Eyni zamanda yeni kəndlərin, obyektlərin təməli qoyuldu.

Dövlətimizin başçısının sefər çərçivəsində Xocavənd rayonunun Qırmızı Bazar qəsəbəsində Qırmızı Bazar, Hadrut qəsəbələrinin və Sos kəndinin sakinləri ilə görüşü zamanı çıxışı qırurverici anları ilə hər kəsin yaddaşına hekk oldu: Bu gün biz bu gözəl Qarabağ diyrəndə yişmişq. Bunun əsas səbəbi xalqımızın birliyidir və gənc nəslin vətənpərvərlik ruhunda təriyə almasıdır. Biz bütün dünyaya sübut etmişik ki, güclü xalqıq, iradəli xalqıq, döyüş meydandasında da qələbə qazanmışq, sülhə də hər zaman hazır idik. Amma sühl ədaləti sühl olmalı idil, beynəxalq hüquq və tarixi ədalət üzərində sühl olmalı idil. Son beş ilin tarixi onu göstərdi ki, heç bir xarici qüvvə bizim iradəmizə təsir edə bilmədi. 2023-cü ilin sentyabr hadisələri, antiterror əməliyyatı bir daha göstərdi ki, heç kim bizim qabağımızda dura bilməz. Çünkü bizim işimiz haqq işidir, biz öz torpağımız uğrunda vuruşmuşq, bizim başqa ölkələrin torpağında gözümüz yoxdur, amma öz torpağımızdan bir qarış belə heç kime güzeşə gedən deyilik və bunu sübut etmişik. Bu gün bütün dünyaya Hadrutda xalqını haqlı olaraq müzəffər xalq kimi tanrıyır. 44 gün və bir gün - heç bir ölkə son 8 il ərzində belə mətləq, tam və ədalətli qələbə qazanmamışdır. Bununla fəxr edirik. Fəxr edirik, necə ki, müharibədə döyüsmüşük, vuruşmuşq, eləcə də sühl şəraitində qurub-yaradırıq. Ermenilər bizim torpaqlarımızı viran qoyublar. Sizin yaşadığınız kənd və şəhərləri yerlə-yeşən etmişdilər. Özlərinin yaşadıqları şərait ele idil ki, necə deyərlər, özüne hörmət edən insan heç vaxt orada yaşamazdı. Amma görün, biz beş il ərzində şəhərlər, kəndlər, körpüller, tunellər, su anbarları, elektrik stansiyaları qurmuşq. Yəni, burada - Qarabağda və Zəngəzurda gedən quruculuq dünyasının heç bir yerində yoxdur. Əsas odur ki, Azərbaycan xalqı rahat yaşasın, xoşbəxt yaşasın, sühl içinde yaşasın.

Bütün bunları seyr etdikcə ürəyimiz dağda döñür. Hansı ki, ürəyimizə 30 il dağ çəkilmişdi. Düşmən ərazilərimizdə daşı daş üstündə qoymamışdı. Tariximizin, mədəniyyətimizin məhvi üçün min bir oyuna, xəyanətə el atmışdı. Bu baxımdan azad edilən torpaqlarımızın hər birində gördüklərimizi böyük sevinc və xoşbəxtlikle qarşılıyırıq. Yeni həyatın astasında olan Hadrut kimi...

Budur, Hadrutun üzü gülür. Onu azad edən ordunun müzəffər sərkərdəsi bu gün də qədim yurd yerinin bərpasını, yaxın gələcəkdə sakinlərinin hər birinin ona qovuşmasını təmin edir.

Baxıqca qırur duyuruq. Qırur duyuruq ki, torpağımızın hər bir qarışını sevən, qoruya, əzizləyən dövlət başçımız var. Axi biz bu torpaqları 90-ci illərdə satanları da görmüşdük. Prezidentimiz onların sehvini düzəltməklə yanaşı, həm də bu xalqın nümayəndələrini öz doğma ocaqlarına qovuşdurmağa çalışır.

Bu işlər asan işlər deyil. Büyök zəhmətin, məsuliyyətin, bacarıq və qabiliyyətin, bir də Vətən sevgisinin bəhrəsidir. Bax, qırur da mehz buna görə duyuruq. Bir də ona görə qırur duyuruq ki, həqiqətən də bu gün dünən heç bir yerində Qarabağda və Zəngəzurda gedən quruculuq işləri yoxdur. Yuxuların Hadrutundan gerçəklərin Hadrutuna çevrilən bu yurd yerini hələ qarşıda daha xoş günlər gözləyir.

Mətanət Məmmədova

Dini-tarixi abidələrimiz bərpa olunur

Yurd yerlerimiz işğal ediləndən sonra düşmən bu torpaqlardakı sosial, ictimai binalarla yanaşı, həm də mədəni və dini abidələrimizi də daşıtmış, yerlə yeksan etmişdir. Torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsindən sonra Azərbaycan dövləti həmin ərazilərimizdə Ermenistan tərefində daşıdılmış dini-tarixi abidələrin əvvəlki görünüşünə uyğun bərpası, həmçinin yeni məscidlərin inşası istiqamətdə ardıcıl işlər görür.

Dövlətimizin başçısı tərefindən Hadrut qəsəbəsində 2021-ci ilin oktyabrında təməli qoyulan yeni məscidin sentyabr ayında səfəri zamanı açılışı oldu.

Məscidin minarəsinin hündürlüyü 25 metrə yaxındır. Burada eyni vaxtda 210 nəfərin ibadət etməsi mümkün olacaq. Birinci mərtəbə kişilərin, ikinci mərtəbə isə qadınların ibadət etməsi üçün nəzərdə tutulub. Məscidin fasadında milli ornamentlərə uyğun xüsusi bəzək elementlərindən istifadə olunub.

Qarabağda və Zəngəzurda gedən quruculuq dünyasının heç bir yerində yoxdur

Prezident İlham Əliyevin hər dəfə Qaraba-